

## Anatomie zrady – Emanuel Moravec

*Dvoudílný film o muži, který se stal symbolem kolaborace*

*„Při přípravě projektu se scenáristy Lucíí a Josefem Konášovými jsme řešili to, jak vykreslit zápornou postavu, která je zároveň hlavním hrdinou, takže divák prochází celým příběhem spolu s ním. Moravec nebyl původně negativní postavou, bojoval v legiích, byl milujícím otcem tří synů, psal dobré analytické články. Myslím, že ve filmu se podařilo vystihnout právě ten přerod, kdy se ze slušného člověka stane souhrou okolností, slabosti charakteru, ambicím a touze po penězích někdo, kdo se podílí na strašlivém zlu, namlouvaje si, že jedná ve jménu svého národa,“ říká kreativní producentka **Alena Müllerová**.*

Nový film České televize zpracovává příběh vojáka, legionáře a ministra protektorátní vlády Emanuela Moravce v období nacistické okupace až do dne jeho sebevraždy 5. května 1945.

Emanuel Moravec patřil k nejaktivnějším představitelům české kolaborace s nacistickým okupačním režimem za Protektorátu Čechy a Morava. Prostřednictvím této postavy divák poznává politické dění v naší zemi a zároveň z historického odstupu sleduje proměnu člověka prosazujícího ideály T. G. Masaryka a bojujícího za svou vlast v „zrádce národa“. Příběh Emanuela Moravce je tragickým příběhem ambiciózního člověka.

*„Jak bychom se na jeho místě zachovali my sami? Prostřednictvím této postavy poznáváme politické dění v naší zemi v letech nacistické okupace očima důležitého aktéra s dramatickým osudem. Sledovat z historického odstupu proměnu zásadového idealisty v „zrádce národa“ je fascinující,“ říká režisér **Biser A. Arichtev**.*



## Ze životopisu Emanuela Moravce:

- Zásadním pro Emanuela Moravce byla bitva první srbské dobrovolnické divize, jejíž byl součástí, proti Bulharsku u Amzače v září 1916. Moravec byl v této bitvě raněn a ochrnuly mu nervy. Od té doby se nemohl aktivně zapojovat do bojů. Podle zpětného hodnocení se v boji choval zbaběle a, nebýt jinak ceněné účasti československých důstojníků, hrozil by mu polní soud.
- S T. G. Masarykem, kterého obdivoval, se poprvé setkal jako člen 6. československého pluku v Borispolu v roce 1917.
- Po návratu do Československa v roce 1920 se Moravec chtěl vrátit ke svému původnímu oboru, stavebnictví. Až na popud svého otce si podal žádost o přijetí k československému vojsku.
- Patřil mezi důstojníky, kteří doprovázeli rakev prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka na jeho poslední cestě.
- Právě on byl iniciátorem vypsání finanční odměny za dopadení těch, kteří stáli za atentátem na Heydricha.
- Byl třikrát ženatý - pokaždé s výrazně mladší ženou. Měl tři syny, přičemž všichni doplatili na otcovu touhu dosadit je do nejvyšších míst. Nejstarší Igor se stal příslušníkem SS a byl odsouzen mimořádným lidovým soudem k trestu smrti. Pavel a Jiří zemřeli během bojů.
- Auto, ve kterém se Moravec zastřelil, mělo podle rozkazu generála Franka směřovat do Černínského paláce. Tam měl Moravec učinit projev k českému lidu. Natolik se však bál jeho pomsty, že raději zemřel vlastní rukou. K sebevraždě využil okamžiku, kdy automobilu došel benzín a řidič šel natankovat. V ten moment Moravec vytáhl ze své kapsy revolver a zastřelil se.
- Jeho tělo bylo narychlo zakopáno v hromadném hrobě na pozemku budovy tehdejší nacistické bezpečnostní policie v Praze - Bubenci.

## **Marián Labuda: Film je třeba vidět i ze vzdělávacích důvodů**

### **Emanuel Moravec**

Legionář a prvorepublikový důstojník, který díky své pracovitosti, ambicióznosti a rozsáhlé publikační činnosti v oboru teorie vojenství rychle stoupal armádní hierarchií. Oceňován byl i prezidentem T. G. Masarykem, u jehož rakve v roce 1937 držel čestnou stráž. Horlivý zastánce ozbrojené obrany proti nacistickému Německu se v průběhu mnichovské krize dostal do ostrého konfliktu s prezidentem Benešem a následně byl propuštěn z armády. Potřeba peněz, která ho provázela po celý život, zklamání z postupu demokratických politiků, touha po moci i probuzený obdiv k nacistické diktatuře, to vše ho přivedlo „na druhý břeh“. Jako novinář a ministr školství a lidové osvěty se stal nejvíce nenáviděným kolaborantem a zrádcem našich novodobých dějin. Zastřelil se 5. května 1945.

### **Kolik jste toho musel nastudovat o Emanuelu Moravcovi?**

Přiznám se, že před natáčením jsem o Moravcovi nic nevěděl. Producent mi ale poslal několik dokumentů a knih, které jsem po večerech sledoval a studoval.

### **Jaké jeho rysy pro Vás byly podstatné při jeho ztvárnění?**

Pro mě nebyly podstatné, ale když jsem viděl fotografie Emanuela Moravce, až jsem se lekl,

jak jsme si fyzicky podobní. On byl ale vyšší, což produkce řešila tím, že mi dala speciální obuv, a nebo jsem stál na podstavci, abych působil vyšším dojmem. Režisér mi také často říkal: „Nejsi hodnej“, protože já jsem v soukromí velký dobrák a Moravec byl zásadový, přísný voják a tak i přistupoval ke své rodině.

### **Lze říct, co Vám na jeho osudu přijde nejzajímavější?**

Rozhodně nejzajímavější je jeho přerod z legionáře na kolaboranta. Sám nevím, jak bych se zachoval, kdybych přišel o práci a Němci by mi nabídli spolupráci. Ale jedno vím určitě. Nikdy v životě bych neposlal vlastního syna bojovat za fašistické Německo. Tím ho vlastně odsoudit na jistou smrt. S tím se s Moravcem nikdy neztotožním. Pro mě je rodina na prvním místě, u Moravce byla jeho prioritou oddanost k německé říši.

### **Emanuel Moravec není první historická osobnost, kterou hrajete. Je to pro herce jiné, než když hraje někoho, kdo skutečně žil?**

Zdá se, že kontroverzní postavy našich dějin jsou mi v poslední době souzené. U těchto rolí je nejlepší příležitost popasovat se s hereckými prostředky. Člověk se může jen domnívat, jak by reagoval Moravec v jistých situacích, ale herec tam vždy musí nechat i kus sebe. Když je postava napsaná a vymyšlená autorem a řídíte se pokyny režiséra, tak cesta k výsledku může být snadnější.



**Pomáhá Vám ta kontroverznost, jak už tomu bylo u Moravce i u Tisa, kterého jste hrál na Slovensku?**

Hodně záleží na scénáři, dramaturgii, samozřejmě i režisér musí být silná osobnost. Všechny herecké prostředky se hůře hledají u kontroverzních postav, což je ale pro herce motivující.

**Jak se Vám natáčelo v českém prostředí?**

Už při nabídce na ztvárnění této postavy se mi zjezily na hlavě všechny vlasy, které ani nemám. Představa, že budu hrát v češtině a v němčině s takovými hereckými esy, jako jsou Preiss, Vetchý nebo Kňazko mě úplně odrovnala. Když jsem přijel do Prahy a potkal jsem se s režisérem, s kterým jsem se vůbec neznal, moje očekávání začala nabírat konkrétní kontury. Vtipná situace nastala hned po mém příchodu na Kavčí hory. Nestihl jsem autobus po výstupu z metra, a tak jsem musel utíkat, abych nepřišel pozdě. Měl jsem oblečenou úplně novou bundu, a když jsem si ji svlékl, košili jsem měl plnou chuchvalců. Režisér, kterého jsem vůbec neznal, hned zakřičel, aby mi přinesli kartáč a při kartáčování mé košile mi vykládal o charakteru postavy. Cítil jsem se hrozně trapně, ale bylo to vtipné a sympatické zároveň. S Biserem jsme se spřátelili.

**V čem je Anatomie zrady jako film důležitá?**

Kromě toho, že film má výborný scénář, fantastickou dobovou výpravu a kvalitní herecké obsazení i s německým zastoupením, film je třeba vidět i ze vzdělávacích důvodů.





## **Dana Droppová: Bylo štěstí, že Moravec neměl větší moc**

### **Jolana Emmerová**

Třetí manželka kolaboranta Emanuela Moravce. Původně byla služkou Moravcovy druhé ženy Pavly Szondyové a stejně jako ona pocházela z východoslovenských Michalovců, ve kterých Emanuel Moravec sloužil na přelomu dvacátých a třicátých let. Podobně jako u předchozích manželek se stala Moravcovou milenkou ještě jako velmi mladá, konkrétně v šestnácti letech. Svatba se však konala až ke konci roku 1942, tedy po jejím dovršení jedenadvaceti let. Po válce zmizela z Prahy do rodných Michalovců.



### **Kolik z historie jste toho musela nastudovat před tím, než jste začala točit roli Jolany Emmerové?**

Mnoho z pozadí životů některých postav a tedy historických souvislostí toho období jsem znala. Musím se ale přiznat, že jméno Emanuel Moravec bylo pro mě téměř neznámé. Využila jsem proto o něm veřejně dostupné zdroje k dohledání informací. O Jolaně, o prostředí, ze kterého pocházela, a o

lidech, kteří ji obklopovali. Většinu věcí jsem se dozvěděla od tvůrců a mnoho dalších zajímavostí od kolegů ze štábu během natáčení filmu. Jelikož se ale o Jolaně Emmerové příliš mnoho neví, i vytvoření této postavy jsem zakládala zejména na předpokladu prožívání té dané situace. Musím ale říct, že jsem měla velký respekt před ztvárněním této role, protože je to reálný člověk. Bytost, která si všechny tyto věci prožila. Měla jsem možnost prožít si tyto události v podstatě jen v simulované podobě. A to mi bohatě stačilo. Byla jsem unavená a vyčerpaná jen z hraní, a to jen z pár chvil jejího života. Opravdu mám velký respekt před každým, koho poznamenalo toto období, a to Jolana na tom vůbec nebyla nejhůř. Nechci ji ale obhajovat, také si s sebou nese svůj podíl viny. Ale to myslím částečně každý...

### **Jak byste popsala její vztah k Emanuelu Moravcovi?**

Dlouho mi trvalo, než jsem se k tomu, abych ho pochopila, vůbec jen přiblížila. Z velké části jsem vnímala, jak z něj byla vysloveně paralyzována kvůli tomu, že muž jako Emanuel Moravec pro ni najednou představoval autoritu, jakou dosud pravděpodobně nezažila. Pocházela z východoslovenských Michalovců a vyrůstala ve velmi silně věřící rodině. Ale více a podrobnějších detailů toho, jaké bylo její zázemí a domov, dokud nepřišla sloužit do rodiny Emanuela Moravce, jsem vlastně neznala a dosud ani neznám. Předpokládám, a pracovala jsem s touto domněnkou, že rozdíl mezi poměry, z nichž pocházela, a těmi, do kterých se vedle Moravce dostala, byl asi velký. Byla u nich jen služka a moment, když on jako vlivný a mocný muž o ni projevil zájem, musel to být pro ni asi velká síla. Dal jí pocítit, že pro něj něco znamená. Co, na to přišla až příliš pozdě.

**Jeho milenkou se ale Jolana stala už v šestnácti letech. Dokážete její okouzlení pochopit?**

Asi částečně ano, ale absolutně ne.

**Kým pro Vás Emanuel Moravec byl, tak jak jste ho mohla během natáčení poznat?**

Vnímám ho ve své podstatě jako malého člověka vsazeného mezi velké rozhodnutí. Byl ochoten popřít sebe sama ve snaze zachránit a uživit sebe a svou rodinu. Také ho vnímám jako člověka, kterému velmi zachutnala moc, i když ji ochutnal jen špičkou jazyka. Ale neodolal a nakonec vlastně obětoval nejen svůj život, ale i životy svých dětí a blízkých. Pro Moravce bylo možná i štěstím, že v rukou neměl větší moc. Kdoví jaké by to mělo následky.

**Bylo to jedno z Vašich prvních filmových natáčení. Jak na něj vzpomínáte?**

Zatím proběhl rok od dotočení filmu a myslím, že pokud i nadále budu mít štěstí na podobné projekty, navždy to bude pro mě Ten první velký. Vždy na něj budu vzpomínat velmi pozitivně i přesto, jak hodně jsem toho musela v sobě během natáčení překonat. Tato práce mi velmi mnoho dala a prostředí, které lidé ze štábu vytvořili, bylo příjemné a plodné, takže doufám, že jsem tomuto filmu dala alespoň stejně hodně, jako on odevzdal mně. S Biserem se pracovalo velmi dobře. Bála jsem se, jestli budu umět naplnit to, co se ode mne žádá, jelikož toto byla moje druhá příležitost stát před kamerou a moje herecká zkušenost vůbec nebyla velká, měla jsem v sobě mnoho pochybností. Biser mi tento pocit jakoby lusknutím prstů odstranil a já se víc nezaobírala svou nejistotou, ale mohla jsem se plně soustředit na to, co hraji a co prožívám.



## Vladimír Polívka: Film je skvělá dobovka

### Walter Gretzki

Fiktivní postava sympatického pražského Němce, bývalého studenta Emanuela Moravce, má v celém příběhu roli ďábla Mefistofela. Je to právě on, kdo přichází za Moravcem s první nabídkou, aby začal znovu publikovat své názory, a otevře mu dveře k zajímavým kontaktům. Zosobňuje ryzí pragmatické zlo, které se do poslední chvíle tváří laskavě a rozumně. Vtáhne Moravce do hry a v okamžiku, kdy už jej nepotřebuje, ho odvrhne a nechá napospas osudu. Je to postava smyšlená a nemá skutečný předobraz. Faktem ale je, že se dochovaly neurčité vzpomínky pamětníků týkající se jakéhosi Moravcova bývalého studenta německé národnosti, který se na Moravce údajně obrátil na jaře 1939 z pověření Abwehru s nabídkou spolupráce s okupační mocí.

**I když jde o dobový film podle skutečných událostí, Vaše postava pražského Němce je smyšlená. Byla to oproti ostatním spíše výhoda? Kolik času dalo nastudování souvislostí?**

Ano, postava je smyšlená, ale jeho činy bohužel smyšlené nejsou. Lidí, jako je on, bylo, je a bude vždycky hodně. Na druhou stranu považuju to spíš za nevýhodu než výhodu, že Walter neexistoval. Miluju filmy, kde jsou kvalitně a chytře vyobrazeny existující postavy. Na takovou roli ještě čekám.



**Kdo byl podle Vás fiktivní Walter?**

Walter Gretzki je symbolem toho, jak snadno se mladí muži nechají vtáhnout do pekla. On jde na frontu s úsměvem, přijímá principy tak vzdálené všemu, v čem vyrůstal, protože ho mašinerie války přitahuje. Na druhou stranu je i obětí vlastní doby. Na takových lidech je nejlepší hledat vášeň, to dobré, co v tom viděl. Najít v něm to dobro, hrdost a vzápětí i to, k čemu to nezadržitelně mířilo – deziluzi, prohře a uvědomění.

**Čím Vás téma filmu zaujalo, v čem je příběh silný?**

Film je dle mého názoru skvěle natočená dobovka. Mohl jsem vidět pár záběrů a musím říct, že atmosféru to má výbornou. Jedno z témat snímku, které bych zmínil, je určitě, jak rychle se může pro jednotlivce sesypat celý svět. Veškeré jeho myšlení i iluze, když propadne propagandě a lžím.

**Není to Vaše první spolupráce s Biserem Arichtevem a opět jde o ztvárnění historie...**

Biser je zkušený režisér a takovýto žánr umí skvěle. Dobové příběhy ho přitahují, a proto mají šmrnc. A když mi nabídnul Gretzkiho, tak to pro mě bylo úplně jasné. Navíc troufnu si říct, že nám to spolu jde, že vím, co chce a navíc si ten „jiný svět“ užívám. Někdy se bojím, že až moc.



## Filip Březina: Igor za otcem vždy stál

### **Igor Moravec**

Nejstarší syn Emanuela Moravce a jeho první ženy, Rusky Heleny Bekové, se kterou se seznámil během svého pobytu v Rusku v Československých legiích. Po rozvodu rodičů zůstal spolu s bratrem Jurijem (Jiřím) v péči matky, ale otec se o oba nadále staral. Pod jeho vlivem studoval na vojenském gymnáziu a připravoval se na kariéru v československé armádě. Po otcově názorovém veletoci se ale i on přihlásil k německé národnosti a narukoval do Wehrmachtu, a to dokonce k jednotce SS. Na konci války byl zajat Rudou armádou, následně uprchl a pod změněnou identitou se skrýval v Československu. Jeho totožnost však byla prozrazena, byl zatčen, přičemž při zatýkání postřelil dva příslušníky policie, jeden zemřel v nemocnici, druhý měl čistý průstřel stehna. Odsouzen a popraven byl v roce 1947.



### **Kolik jste toho musel nastudovat před rolí syna Emanuela Moravce?**

Myslím, že témata ohledně 2. světové války, se kterými jsem se během natáčení potýkal, jsou docela notoricky známá. Jen jsem se podíval na detailnější životopis Igora Moravce.

### **Jaké jeho rysy nebo charakterové vlastnosti jste chtěl vyzdvihnout, abyste vystihl jeho osobnost?**

Na začátku jsem ho chtěl

hrát jako veselého bezstarostného kluka, abych o to víc pak mohl udělat změnu v momentě, kdy se vrací jako ostřílený příslušník SS z východní fronty.

### **Jaký byl jeho vztah k otci?**

Za otcem, myslím si, vždy stál. Snažil se chápat jeho myšlenky a ideály. Až to vedlo k jeho narukování.

### **Když se do jeho pozice vcítíte, v jaké situaci se ocitl, lze jeho jednání pochopit?**

Ano, chápu jeho jednání. Je hrozně jednoduché to z naší pozice ihned odsoudit, ale oni nevěděli, jak se věci budou vyvíjet.

### **Vy jste měl asi nejvíce natáčecích dnů s Oskarem Hesem, který hraje Vašeho mladšího bratra...**

S Oskarem jsme od té doby hodně dobří přátelé.

### **Na co byste diváky pozval?**

Na skvělého Mariana Labudu mladšího.



## Oskar Hes: Moravcovi byli rodina, která musela držet pohromadě

### Jurij Moravec

Druhý syn Emanuela Moravce a jeho první ženy, Rusky Heleny Bekové. Začal také studovat vojenské gymnázium, ale později přešel na hospodářskou školu, kterou nedokončil. Přešel na Německou akademii výtvarných umění, pročež přijal říšské občanství. V roce 1942 byl odveden do Wehrmachtu. Sloužil na východní i západní frontě, kde na podzim 1944 padl do zajetí. Krátce sloužil v polské zahraniční armádě, ale nakonec byl na konci války předán do Prahy jako válečný zajatec. Přes řadu uznávaných polehčujících okolností byl lidovým soudem odsouzen na sedm let vězení, v roce 1957 mu bylo povoleno vystěhování do SRN.



**Jaké jeho rysy nebo charakterové vlastnosti jste chtěl vyzdvihnout, abyste vystihl jeho osobnost?**

Byl hrdý, pyšný, bojovný a uměl se postavit za svůj názor, i když muselo dojít na pěsti.

**Jaký byl jeho vztah k otci a k bratrovi?**

Jako každý syn a bratr – miloval je. Samozřejmě, že situace nebyla jednoduchá, ale i přesto byli rodina, která musela držet pohromadě.

**Když se do jeho pozice**

**včítíte, v jaké situaci se ocitl, lze jemu jednání porozumět?**

Chápu jeho nepochopení, v takto mladém věku člověk není schopen všechno uchopit správně. Navíc v době, ve které žili, bylo vše nejisté.

**Na co byste diváky pozval?**

Rád bych diváky pozval na skvělý film, skvělé herecké obsazení a na téma, které u nás ještě takto zpracované nebylo – na Emanuela Moravce.



## **Režisér Biser A. Arichetev: Setkal jsem se s názorem, že o takových lidech, jako je Moravec, by se filmy točit neměly. Myslím si opak.**

### **Čím je postava Emanuela Moravce zajímavá?**

Když bychom hledali informace o Emanuelu Moravcovi, téměř všechny odkazy nás zavedou k výsledku „zrádce národa“. Zajímavé je to, jak se to stalo. Co vedlo k tomu, že legionář, Masarykův spolupracovník a velký vlastenec obrátil a v době největší krize začal usilovně pracovat ve prospěch nacismu. Nebyl to přitom nijak nevzdělaný člověk. V armádě působil jako vojenský analytik, jeho knihy vyšly v mnoha jazycích, aktivně působil v rozhlasu a přitom byl velmi oblíbený. Byl velkým kritikem Mnichova. Zrada ho hluboce zasáhla a nikdy nedokázal Benešovi odpustit jeho ústup. Za druhé republiky se mu nevedlo dobře. Řešil existenciální krizi a čekal třetího syna, když se na scéně objevují nacisti v největší síle.

### **Shodnou se historici na hodnocení této postavy?**

Myslím, že není sporu o výsledku. Dnes můžeme spekulovat o motivaci. Co vedlo Moravce k tomu, aby začal aktivně pracovat pro rozkvět Velkoněmecké říše? Byl zastáncem systému. Podle všeho uvěřil v sílu říše, imponovaly mu její řád a velikost. Víme, že to, co viděl během fakultativních cest po německé říši, na něj udělalo velký dojem. Není divu. Celý svět měl velký respekt vůči tomu, jak zafungovala Hitlerova hospodářská politika. Tady pak musel stát Moravec v situaci, kdy řešil dilema prosperity vůči morálce.

### **Na co jste se ve filmu zejména zaměřili?**

Pohybujeme se v časech, kdy se mění podoba státu a jeho fungování. Zažili jsme to v různých dobách a to je vždy stejné – vlna vlastenectví a odhodlání. Společnost ale současně vyplaví i své negativní charaktery, prospěcháře, podvodníky, zahořklé utlačované... Na osudu Emanuela Moravce je tento jev patrný. Můžeme se ptát, kam zmizela jeho morálka. Můžeme se ptát ale také sebe, jak bychom se v podobné situaci zachovali my sami. Setkal jsem se s názorem, že o takových lidech, jako je Moravec, by se filmy točit neměly. Myslím si opak. Je důležité ukázat, jak se to může stát a že se to děje. Historie se ve svých schématech opakuje.

### **Jak vypadal výběr hlavních postav, zejména samotného Emanuela Moravce?**

Chtěl jsem, aby Moravec nepůsobil jednobarevně. Takový nebyl. Když vidíte zachované historické fotografie, často je na nich Moravec v uniformě. Málokdo ví, že je to jeho vlastní uniforma, kterou si nechal navrhnout pro zejména pro Kuratorium (organizaci pro výchovu mládeže, kterou mimo jiných založil). Tato uniforma nebyla nikdy nijak hojně rozšířena ani užívána. Je spíše důkazem jeho aktivismu. Moravec byl především studovaný a obratný řečník, analytik, a později obávaný politik. Byť tak může z dobových fotografií působit – nebyl to žádný neohrožený voják. Hledal jsem někoho, kdo tu postavu naplní jako milujícího otce, jako vlastence a současně ji uvěříme tu obrovskou změnu a oddanost v to, co bude dělat dál. Nechtěl jsem, aby působila hrubě, ale přitom v nás od určité chvíle vyvolávala nepříjemné pocity. Jak víte, jeho zjev je navíc velmi atypický. Ne každý herec si může dovolit oholit hlavu. Taky jsem řešil, abychom se na něj vydrželi dívat. Pro Mariana Labudu to byla výzva, kterou zvládl skvěle.

## **Alena Müllerová: Řešili jsme, jak vykreslit zápornou postavu, která je zároveň postavou hlavního hrdiny**

### **Film je příspěvek České televize k výročí 75 let od konce 2. světové války. Proč jste vybrali právě toto téma?**

S tématem příběhu Emanuela Moravce přišel před několika lety do České televize producent Vítězslav Jandák, kterého zajímá historie 2. světové války a má o ni velký přehled. Mě osobně zaujala především samotná postava Emanuela Moravce. Kdyby nebylo Mnichovské dohody a po mobilizaci Československa v září 1938 došlo k bojům a Emanuel Moravec by v těchto bojích padl, stal by se zřejmě národním hrdinou. Dějiny se však vyvíjely jinak a život Emanuela Moravce také. Při přípravě projektu se scenáristy Lucíí a Josefem Konášovými jsme řešili to, jak vykreslit zápornou postavu, která je zároveň postavou hlavního hrdiny, takže divák prochází celým příběhem spolu s ním. Moravec nebyl původně negativní postavou, bojoval v legiích, byl milujícím otcem tří synů, psal dobré analytické články. Myslím, že ve filmu se podařilo vystihnout právě ten přerod, kdy se ze slušného člověka stane souhrou okolností, slabosti charakteru, ambicím a touze po penězích někdo, kdo se podílí na strašlivém zlu, namlouvaje si, že jedná ve jménu svého národa

### **Vy jste známá především díky dokumentárním a publicistickým pořadům, ale občas sáhnete k hrané tvorbě. Jaké to pro Vás je?**

Projekt Anatomie zrady byl původně zamýšlen jako dokudrama s archivy, dokonce se mělo jednat o více příběhů kolaborantů. Ale jako zkušené dokumentaristice mi bylo jasné, že nemáme dostatek obrazových materiálů, abychom takový film mohli natočit. Proto můj producerský návrh zněl zpracovat téma jako dvoudílnou minisérii a zaměřit se výhradně na osud Emanuela Moravce. Je pravda, že se hodně věnuji dokumentům a publicistice, ale vystudovala jsem scenáristiku a dramaturgii hrané tvorby, vydala jsem dvě knihy beletrie a podle jedné mám dokonce rozepsaný scénář. Pokud jde o dramatickou tvorbu, dokončujeme v mé tvůrčí skupině například koprodukční distribuční film Bábovky, rodinný animovaný film Myši patří do nebe nebo dvě série detektivek. Baví mě žánry střídat a v mé tvůrčí skupině se dramaturgyně Ivana Miloševič Pauerová zabývá dokumentem, Alena Prokopová je dramaturgyně hrané části naší tvorby a výkonný producent Jirka Vlach je univerzální, zvládá obojí.

### **Na co jste museli dávat pozor, když jde sice o hraný film, ale zároveň zpracovávající historické téma?**

Důležité bylo, aby historicky známá fakta byla správná. Pro autory Lucii a Josefa Konášovy to nebyla zdaleka první historická látka, čerpali samozřejmě z odborné literatury a konzultovali s historikem PhDr. Stanislavem Kokoškou. S reáliemi při natáčení nám radil další odborník Michal Chára a spolupracovali jsme též s Plk. Michalem Burianem, ředitelem muzeí Vojenského historického ústavu. Při dramaturgii scénářů a přípravě natáčení se z nás všech – producentů, dramaturgů, režiséra – stali amatérští historici, přinejmenším pokud jde o postavu Moravce. Díky této minisérii jsem se dozvěděla o vývoji Československa za první republiky a za protektorátu a o dějinách druhé světové války mnohem víc než za celou dobu studií. Velmi zajímavé byly také reálné rozhlasové nahrávky a autentické Moravcovy projevy, z nichž jsme čerpali. Zároveň v literatuře a dokumentech mnoho věcí popsáno nebylo, takže celou psychologickou rovinu, pohnutky, jednotlivé situace, rodinnou atmosféru, deník, který si Emanuel Moravec píše – to vše museli autoři dotvořit ve své fantazii.

## Vítězslav Jandák ml.: Podoba Labudy s Moravcem je až zarážející

### **Anatomie zrady - Emanuel Moravec je Váš první hraný film v roli producenta. Proč zrovna toto téma?**

Jedná se o kapitolu českých dějin, která je z mého pohledu nespravedlivě opomíjená a jsem přesvědčený, že si svoje filmové zpracování zasloužila už dávno a byla to zkrátka výzva. Je to takové jedno velké tabu české historie, které jsme se rozhodli otevřít.

Základem dobrého filmu je samozřejmě scénář, Lucie a Josef Konášovi patří k scenáristické špičce, nejen proto jsem se rozhodl je oslovit, už první verze scénáře byla perfektní, bohužel jsme ho museli z realizačních důvodů částečně ořezat. Samotná literární příprava trvala více než tři roky, do toho všeho studia množství archivních materiálů, rozhovorů s pamětníky a historiky, to vše stálo obrovské množství času a úsilí. Výsledkem je velice kompaktní a kvalitní příběh, který bude srozumitelný jak pro laickou, tak i odbornou veřejnost a který by mohlo oslovit i zahraniční publikum.

### **Emanuel Moravec se stal symbolem kolaborantství s nacistickým okupačním režimem. Je tato optika legitimní, nebo na něj nelze hledět černobíle?**

Je a není, náš film se jako první dívá na Emanuela Moravce jinou než normalizační optikou, zcela poprvé spatřujeme prostředí české programové kolaborace, jiný český film na toto téma natočen ještě nebyl. Film se snaží pochopit, kam až jsme schopni zajít ve snaze zachránit národ, ale i sebe sama a co je to postupná ztráta lidského charakteru. Pokládá otázky a tak je tomu z mého pohledu dobře. Že se však jednalo o programového kolaboranta a částečného konjunkturalistu, který později nacistické ideologii zcela propadl je bez debat.

### **O Vás je známo, že Vás historie a zejména druhá světová válka hodně zajímají. Co přesně na tomto výseku z dějin?**

Že se v tak krátkém čase stalo tolik strašných věcí, tolik příběhů, které jsou hodny obdivu i odsouzení. Žádné jiné období lidských dějin neovlivnilo životy nás všech tak, jako právě druhá světová válka. Ač si to uvědomuje k mému překvapení jen velmi málo lidí.

### **Do filmu jste získal i herce ze zahraničí. Koho například a jak složité bylo vyjednávání?**

Slovenské herce snad ani neberu jako zahraniční, tady byla spolupráce takřkajíc za odměnu, v případě německých herců byla jednání o poznání složitější, první chtěli scénář, následně schůzku, vše mělo svůj řád. Zmínil bych André Hennickeho, který je obrovským profesionálem a stále věřím, že to nebyl náš poslední projekt. Pro roli K. H. Franka byl zvolen ještě předtím, než se začal psát scénář, nikdo lepší nás nenapadl. Jsme přesvědčení, že Němci mají hrát Němce, Češi Čechy a Slováci Slováky. Paradoxně jsme vedle řady skvělých českých herců pro hlavní roli přemýšleli i o německém herci Christianu Berkelovi, ale nakonec jsme objevili Maja Labudu, kde je podoba s Moravcem až zarážející.

### **Režie se ujal Biser Arichtev, který se zabývá dobovým žánrem ve filmech a seriálech. Jak se Vám spolupracovalo?**

Výborně, Biser je profík a k tématu měl pokoru, zároveň je to puntičkář, který dbá na detaily a o filmu skutečně přemýšlí. Jeho smysl pro kompozici a práce s hercem je vzorová. Má před sebou obrovskou tvůrčí budoucnost. Budu moc rád, když se sejdeme na další dobovce, kterou v rámci Rollingu připravujeme.



## **Odborný poradce Stanislav Kokoška: Moravec podle představ, že nacistické Německo porazí ve válce ostatní státy**

### **Jaká byla Vaše úloha u filmu Anatomie zrady – Emanuel Moravec?**

Dlouhodobě spolupracuji se scenáristy Lucíí a Josefem Konášovými. Pomáhám hlavně nalézt rovnováhu mezi historickou věrohodností a potřebami dramaturgie, protože historický dokument a televizní hra jsou dva rozdílné žánry. Už dříve jsem se přesvědčil, že prostá rekonstrukce, byť jakkoliv přesná, je v dramatické tvorbě nefunkční. V dramatu je třeba vystavět jasné dějové linie a celý příběh tak stáhnout, ztuhit. Svůj úkol proto vidím hlavně v tom, aby scenáristický výsledek zůstal takzvaně uvěřitelný. To znamená, aby nevybočoval z dobového rámce a ani z profilu hlavních postav, jak jej zachytila historiografie. Vedle toho samozřejmě pomáhám s rešeršováním konkrétních věcí.

### **Jaký podle vás Emanuel Moravec byl – šlo o postavu, na kterou se dá dívat černobíle?**

Řekl bych, že televizní příběh Emanuela Moravce obsahuje obě klíčové složky jeho životopisu. Na jednu stranu zde existovaly osobní dispozice, řekněme zjednodušeně zbytné ego, které se ale projevovaly již za první republiky. Současně je to i příběh krachu předválečné československé demokracie. Tragédie Mnichova a dusná atmosféra 2. republiky, která se obracela i proti tzv. Benešovcům, byly evidentně tím, co Moravce myšlenkově posunovalo dál, směrem k jeho pozdější programové kolaboraci s nacistickým režimem. Tedy k tzv. aktivismu, který prosazoval nejenom dočasné přizpůsobování se okupační moci, ale rovnou iniciativní spolupráci.

### **Proč podle Vás začal kolaborovat?**

Podle mého názoru všechny tehdejší proudy v české společnosti řešily hlavní otázku - zajištění další existence českého národa. Samozřejmě každý podle svých ideových východisek a přesvědčení, takže se současně proti sobě hodně ostře vymezovaly. To je vidět nejenom na tom, že Moravec se brzy stal pro odboj a nezanedbatelnou část české společnosti nenáviděným symbolem kolaborace, ale i v jeho napjatých vztazích s jiným kolaboračním proudem - českými fašisty. Pokud mám uvažovat o příčině jeho obratu, tak ji vidím v tom, že jako vojenský analytik podlehl představě, že nacistické Německo a jeho armáda porazí ve válce ostatní státy. Zjednodušeně řečeno: přestal věřit v demokracii, tedy principům, na jejichž obranu veřejně vystupoval v dobách 1. republiky.

### **Charakteristika dalších postav:**

#### **Emanuel Pavel Moravec – Jakub Barták**

Nejmladší syn Emanuela Moravce a jeho druhé ženy, Ilony Emy Pavly Szondyové, se kterou se seznámil během služby ve slovenských Michalovcích. Na rozdíl od starších bratrů byl Pavel po rozvodu rodičů svěřen do péče otci, ale po matce získal říšskoněmecké občanství. Stal se tak členem Hitlerjugend a otec ho poslal do prestižní německé nacistické školy NAPOLA, kterou studoval v Reichenau a Klotzsche u Drážďan. Zemřel v srpnu roku 1944, v jedenácti letech, během spojeneckého náletu na Salzburg, ve kterém se v té době náhodou nacházel.

#### **Emil Hácha – Milan Kňažko**

Právník, který v letech 1925 až 1938 předsedal Nejvyššímu správnímu soudu. Po abdikaci Edvarda Beneše a jeho odjezdu do exilu, byl v listopadu 1938 zvolen prezidentem tzv. druhé republiky. Důvodem volby byla jeho dosavadní apolitičnost a morální autorita, které se do té doby těšil. Po okupaci českých zemí v březnu 1939 se stal tzv. státním prezidentem Protektorátu Čechy a Morava. Ze své pozice se snažil působit proti německým okupantům, ale postupem doby i vinou stáří a zhoršujícího se zdravotního stavu nebyl schopen nijak významněji jejich tlaku odolávat. Za heydrichiády se zcela zhroutil a trvale přesídlil na zámek v Lánech, kde byl pak v květnu 1945 bez ohledu na jeho zdravotní stav zatčen. Zemřel ve vězeňské nemocnici na Pankráci v červnu 1945.

#### **Karl Hermann Frank - André Hennicke**

Karlovarský knihkupec, který se od vzniku Československa aktivně snažil napomoci odtržení Sudet a jejich připojení k Německu. Později vstoupil do SdP (Sudetendeutsche Partei), za kterou byl v roce 1935 zvolen do československého parlamentu. Již jako vrcholný člen SdP se velmi iniciativně zapojil do procesu rozbití Československa, za což byl pak oceněn udělením vysoké hodnosti v rámci SS, ale také funkcemi v Protektorátu Čechy a Morava. Zde vykonával funkci jak vyššího velitele SS a policie, tak státního tajemníka v úřadu říšského protektora. Byl zastáncem tvrdého postupu proti českému obyvatelstvu a v srpnu 1943 se stal německým státním ministrem pro Čechy a Moravu, tedy nejvyšším představitelem říše v protektorátu. V roce 1946 byl Praze lidovým soudem odsouzen k trestu smrti a veřejně popraven oběšením.

#### **Reinhard Heydrich - Detlef Bothe**

Vrcholný představitel Třetí říše, nejbližší spolupracovník říšského vedoucího SS Heinricha Himmlera i Adolfa Hitlera. Od roku 1931 byl členem NSDAP a SS, ve které začal velmi rychle stoupat, zejména díky svým organizačním schopnostem, tvrdosti a téměř fanatickému nacistickému přesvědčení. Byl jedním z hlavních autorů tzv. konečného řešení židovské otázky, která vzala život milionům lidí. Po problémech okupačního režimu v Protektorátu byl na podzim 1941 jmenován zastupujícím říšským protektorem a hned po nástupu do funkce se uvedl vyhlášením stanného práva a rozsáhlými popravami dopadených odbojářů. To vedlo exilovou vládu k rozhodnutí vyslat do protektorátu parašutistickou skupinu Anthropoid, která na něho provedla atentát. Heydrich zemřel na následky utrpěného zranění v červnu 1942. Byl nejvyšším představitelem Třetí říše, který byl zabit během odbojové akce.

#### **Jan Rys-Rozsévač – Jiří Vyoralék**

Vlastním jménem Josef Rozsévač, novinář, jeden z nejzarytějších českých fašistů a člen fašistické organizace Vlajka. Své extremistické názory publikoval pod pseudonymem Jan Rys. Po vzniku Protektorátu, kdy se čeští fašisté neúspěšně pokusili převzít moc, se stále snažil přesvědčit okupanty, že čeští fašisté jsou pro ně jediní správní představitelé českého národa (například i rozsáhlým konfidentstvím). To také české fašisty přivedlo do konfliktu jak s protektorátní vládou, tak i s Emanuelem Moravcem, kterého považovali za bezpáteřího obraceče kabátů. Nacisté ale vsadili na programovou kolaboraci a Rozsévač byl za své útoky na Moravce do konce války internován v koncentračním táboře Dachau. Roku 1946 byl odsouzen k trestu smrti a popraven.

**Antonín Peší – Ondřej Malý**

Novinář, který za první světové války zběhl na italské frontě z rakousko-uherského vojska a stal se jedním ze zakladatelů Československých legií v Itálii. Byl členem československé delegace na mírové konferenci v Paříži, za první republiky psal do novin a působil v redakci Národního osvobození. Jako bývalý legionář se mezi válkami přátelil s Emanuelem Moravcem. Po zřízení Protektorátu byl spolu s generálem Jaroslavem Hrbkem mezi prvními, kdo odhalili Moravcovo přiblížování se k nacistickému Německu. Po německé okupaci se ihned zapojil do odboje a stal se i členem jeho vrcholného ilegálního orgánu - Ústředního vedení odboje domácího. V září 1940 byl zatčen, mnohokrát vyslýchán, ale nikoho ze svých kontaktů neprozradil. Popraven byl na konci roku 1942.

**Jaroslav Hrbek – Ondřej Vetchý**

Původně studoval na české technice chemické inženýrství, ale po vypuknutí 1. světové války musel narukovat do armády jako jednorokní dobrovolník. V srpnu 1915 byl na východní frontě zajat a o necelý rok později vstoupil do srbské dobrovolnické divize, se kterou prodělal krvavé boje v Dobrudži. Po návratu do Ruska vstoupil v lednu 1917 do Československých legií. Po válce působil na ministerstvu národní obrany a poději ve Vojenském technickém ústavu. Z legií se znal s Emanuelem Moravcem a až do roku 1939 se s ním přátelil. Po zřízení Protektorátu se zapojil do odboje a v letech 1942 až 1945 byl proto vězněn v nacistické káznici. Po válce byl povýšen do hodnosti divizního generála, po roce 1948 byl penzionován a pronásledován.



## **Zajímavosti:**

- Projekt se připravoval více než čtyři roky.
- Film se natáčel v autentických lokacích na více než 40 místech v Čechách, ale i v Německu. Některé části Prahy se musely natáčet v Žatci. Praha se totiž od padesátých let výrazně proměnila a pro film byla moc barevná. Scéna na Pražském hradě s prezidentem Dr. Edvardem Benešem, kterého hraje Viktor Preiss se nakonec natáčela na zámku v Libochovicích.
- Herecké obsazení pro role K. H. Franka a R. Heydricha bylo jasno ještě před psaním scénáře, to samé o postavě Waltera Gretskiho, kterého ztvárnil Vladimír Polívka.
- Uniformy K. H. Franka a R. Heydricha byly vyrobeny na zakázku stejně tak uniforma čs. armády na Mariána Labudu a Ondřeje Vetchého nebo Vladimíra Polívku.
- Marián Labuda měl problém s texty v němčině, učil se jí denně po dobu dvou měsíců, i když věděl, že bude dabován. Chtěl, aby byl přednes perfektní. S výukou mu pomáhal i André Hennicke.
- Režisér se rozhodoval mezi dvěma slovenskými herečkami pro roli Jolany, a to Danou Droppovou a Monikou Potokárovou, která nedávno tragicky zemřela.
- André Hennicke natáčel v České republice a s českými tvůrci vůbec poprvé. Přesvědčil ho především scénář a velké nasazení produkce.
- Detlfeff Bothe se v roli Heydricha objevuje již potřetí, ale jak říká naposledy.
- Jedná se o první hraný film, kde se postava Emanuela Moravce představuje jako ústřední postava.
- Roli Emila Háchy měl hrát původně Stanislav Zindulka, který se bohužel natáčení nedožil.
- Svatební kytice a svatební šaty byly vytvořeny pro Danu Droppovou pro roli Jolany podle dochovaných svatebních fotografií.
- Existuje více než osm verzí literárního scénáře.
- Hudbu k filmu nahrál SOČR českého rozhlasu den před vyhlášením karantény.
- Pro zahraniční trhy dostal projekt název "Betrayed" tedy Zrádce.
- Tatra typu T-87, které se ve filmu několikrát objeví, byla vozidlo, které Moravec jako ministr opravdu používal.



**Anatomie zrady – Emanuel Moravec**

**scénář:** Lucie a Josef Konášovi  
**režie:** Biser A. Arichtev  
**dramaturgie:** Kateřina Krobová, Alena Prokopová  
**kamera:** Karel Fairaisl  
**architekt:** Václav Novák  
**kostýmní výtvarnice:** Šárka Hejnová  
**střih:** Emil Pawinger  
**hudba:** Michal Novinski  
**zvuk:** Petr Provozník, Dan Němec  
**výkonný producent ČT:** Jiří Vlach  
**kreativní producentka ČT:** Alena Müllerová  
**producent:** Vítězslav Jandák – Rolling media s.r.o.

**hraji:** Marián Labuda ml., Dana Droppová, Rebeka Poláková, Filip Březina, Oskar Hes, Jakub Barták, Jiří Hána, Karel Hábl, Viktor Preiss, André Hennicke, Ondřej Vetchý, Vladimír Polívka, Jiří Vyoralék, Ondřej Malý, Vítězslav Jandák st., Pavel Kříž, Antonín Procházka, Michal Roneš, Robert Mikluš, Pavel Soukup, Tomáš Havlínek, Kryštof Krhovjak, Jiří Bábek, Evženie Pfeifferová a další

**Kontakt pro média**

Daniel Maršalík  
Tel.: (+420) 261 137 521  
Mob.: (+420) 606 464 922  
[daniel.marsalik@ceskatelevize.cz](mailto:daniel.marsalik@ceskatelevize.cz)

Fotografie  
<ftp://ceskatelevize.cz/>  
[pavel.kral@ceskatelevize.cz](mailto:pavel.kral@ceskatelevize.cz)

